

ՓՈԽՆՁ

ԹԻԻ 842

ՇԱԲԱԹ

1873 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1

ԱԶԳԱՅԻՆ

Չորեքշաբթի օրը Պէյլիկճի էֆէնտին Ս. Տեղապահ Հօր ընտրութեան տեղեկագիրն ընդունելուն պէս, նախարարաց ժողովոյն ներկայացուցեր, և անկէջ օգտատարաւ Սուլթանին վաւերացման մատուցուեալ է: Հետեւաբար կյուսացուի թէ քանի մ'օրէն վերջը վաւերացման հրամանագիրն երեւան կեղնէ:

Եկեղեցեաց մէջ Նորին գերապատուութեան անուան յիշատակութիւնը կսկսի վաղը, ըստ պաշտօնական ազդարարութեան՝ որ այսօր կուղղուի որոց անկ է:

Քաղաքական ժողովն երէկ առանձինն նիստ քրաւ Ղալաթիա ընդ նախագահութեամբ Տեղապահ Ս. Հօր: Գաւառական՝ անդական ու մասնաւոր շատ խընդիրներ դիմումներ են: Նախ քան զամենայն մի առ մի ընդունեց տեսուչ խորհրդոց ու հոգաբարձութեանց տեսնապետներն, որք արդէն հրաւիրուած էին, և յատկապէս շնորհակալութիւն յայտնելն յետոյ՝ պակսած անդամաց տեղ նոր ընտրութիւն քրաւ, և ամեն մէկուն պատուիրեց որ իրենց խորհրդոց ընթացիկ գործոց վրայ համառօտ տեղեկագիր մը մատուցանեն ժողովոյն: Նոյնպէս Ելուստից Հոգաբարձութեանն ուղեց՝ Պատրիարքարանի ելուստից, պարտուց ու պահանջից վերաբերեալ հաշուեցոյց մը, որպէս զի հարկ եղած անմիջական տնօրինութիւններն ըլլան:

Իսկ անցապաղ տնօրինելի խնդրոց համար առժամանակեայ մասնաժողով մը ընտրեց իւր մէջէն, որոց անդամք են՝

Առաքել պէյ Տատեան

Սարգիս էֆէնտի Արապեան

Ասապա » Իկիտպաշեան

Ստեփան » Խնդիրեան

Այս մասնաժողովն երկուշաբթի օրերը նիստ պիտի ընէ և իւր քննութեանց ու բանակցութեանց արդիւնքը ժողովոյն պիտի հաղորդէ ի վաւերացումն:

Քաղաքական ժողովն իւր սովորական նիստերը ուրբաթ օրերը պիտի ընէ ի Ղալաթիա:

Երուսաղիմէն այս օրերս եկած նամակներուն պարունակութիւնը երբեք դու հացուցիչ չէ: Յունաց կողմանէ մեղի դէմ եղած հարստահարութեան վերջին ծանր գէպքն արդէն հրատարակած եմք: Այս առթիւ կ'իշխատակուին մեր սեպհական հոլթեան իրաւանց գէմ հետզհետեւ եղած այլ և այլ բռնութիւններ ու յափշտակութիւններ, զորս առ այժմ զանց կընեմք հրատարակել, աներկմիտ լինելով թէ ազդ այլն վարչութիւնը ստիպողական

խնդրոց առաջինն քրաւ է այս խնդիրը, և թէ իւր ջանից արդիւնքը քիչ օրէն հրատարակելու ուրախութիւնը կունենանք:

Քաղաքական ժողովն անդամներէն Գաւառահեան Յարութիւն էֆէնտի ալ հրաժարած, և հրաժարելոյ թիւն երեքի հասած ըլլալով Ընդհանուր ժողովն կ'մնայ ըստ սահմանադրութեան ուրիշներն ընտրել անոնց տեղ:

Իզմիրի մէջ հակառակապէս ոմանք՝ որոց բերանն ու գործին է դառամեան Արշալոյս՝ միշտ առթի կ'ապասեն, տեղւոյն ազդայնոց անդորրութիւնը վերադրելու, և օրինաւորութեան հաստատութիւնն ու յարատեւութիւնը խափանելու համար: Ասոնք նկատելով որ Եդեսեան Սրբազան յաջորդեալ սէր ու խաղաղութիւն հաստատել քաղաքին մէջ, և մօտ է իւր պաշտօնն ի դուրս տանիլ ու դառնալ հակառակ իրենց շահերը, ուրիշ խնձոր մը դրոշմեր են չարամտութեամբ, որպէս զի վսեմափայլ կուսակալն ու Եդեսեան սրբազանը ցրտացունեն մէկմէկէ: Կ'շանան այնպէս հուշակել իզմիրի մէջ, իբր թէ Եդեսեան սրբազանի կողմանէ հրատարակել տրուած է փունջի միջոցաւ՝ վսեմափայլ կուսակալին և Նորին Սրբազանութեան մէջ Եդիզեանի որդւոյն յափշտակութեան խընդրոյն պատճառաւ տեղի ունեցած պաշտօնական բանակցութիւնը, մինչդեռ Եդեսեան Սրբազան այդ հրատարակութեանէն երբեք տեղեկութիւն չունի, և հետեւաբար այս մասին որ և է՝ պատասխանատուութիւն, եթէ կայ, ուղղակի փունջի խմբագրութեան կ'վերաբերի, և ո՛չ ումեք:

Ինչո՞ւ արդեօք Արշալոյս իբրեւ ծեր բարե չ'խորուիր, և ինչո՞ւ արդեօք օրինաւորութեան ու խաղաղասիրութեան կողմը չ'գտնուիր:

Երկու չարաթ յառաջ բաւական պարագայիւք ծանուցինք՝ իզմիրի մէջ մեծապատիւ Եդիզեան էֆէնտիի որդւոյն յափշտակութեան դէպքը, և ասոր համար Եդեսեան Սրբազանի ու վսեմափայլ կուսակալին մէջ տեղի ունեցած բանակցութեան արդիւնքը:

Այս դէպքին վրայ Պատրիարքարանէն Բ. Դրան տեղեկութեան տրուած ըլլալով Բ. Դրան հեռագրով հրաման դացեր է առ կուսակալն, որ Եդեսեան Սրբազանի յանձնուի յափշտակեալն, ինչպէս նաև նորա ծնողաց մէջ ծագած անհամաձայնութեան խնդիրն իբրեւ ամուսնական խնդիր՝ քանի որ այսպիսի խընդ-

րոց լուծումն ու կարգադրութիւնը առաջնորդաց յատկացեալ է ըստ կայսերական հրովարտակաց:

Բ. Դրան յիշեալ հրամանը Պատրիարքարանի կողմանէ հեռագրով հաղորդուած է գերապատիւ Եդեսեան Սրբազանի:

Կրնո՞ւ Արշալոյս, կայսերական բարեխնամ կառավարութիւնը մինչև որ աստիճան կ'յարգէ մեր ազգին առաջնորդական իրաւասութիւնները՝ զոր դարեւրէ հետէ վեհանձնաբար շնորհած է: Այդ իրաւասութեանց հետքն անգամ չէր տեսնուեր այժմ, եթէ՛ Արշալոյս, քեզի պէս ազդատէրներու, խոհեմներու ու անաշուներու կարեւորութիւն տուող ըլլար:

Մասիսի խմբագիրն ու Գաւառահեան Մինաս էֆէնտին երէկ զատ զատ բողոքադիր տուեր են Քաղաքական ժողովոյ, և դատ պահանջեր են կուսակալին Յովսէփ Եսէփեանի պատիւով Բ. Դրանի մէջ հրատարակած նամակովն իրենց համար ըսած ըլլալով թէ Գաւառահեանի ձեռօք կուտնայու խնդրոյն առթիւ Մասիսի խմբագրին ալ ստակ դացած է:

Քաղաքական ժողովն որոշեր է խընդրոց կարգն անցունել յիշեալ բողոքներն, և դարձան տնօրինել:

Այս աղէկ:

Մասիսի խմբագիրը անցեալները մի և նոյն պատճառաւ Օրագրի դէմ ալ դատ բացաւ Պատրիարքարանի մէջ. բայց՝ չեմք գիտեր, թէ յետոյ ինչո՞ւ չ'չարունակեց դատն ու ետ կեցաւ:

Դարձեալ, չեմք գիտեր թէ Մասիսի խմբագիրը ինչո՞ւ երկրորդ դատ մ'ալ չ'բանար Օրագրի դէմ, որ այս օրերս իրեն դէմ շատ ծանր ակնարկութիւններ կ'ընէ, այսչափ լիրա Մասիսի տրամադրութեան ներքեւ դրուած է պատրիարքեան խնդրոյն համար, այսչափ լիրա այս անուն անձին տուած է, և այլն, և այլն, ըսելով թո՛ղ դորձածած ո՞՞ք՝ որ պատուոյ նախանձախնդիր անձանց համար երբեք մարտելի չէ: Ինչպէս՝ Մասիսի խմբագրին համար կուտէ « այս պիղծ մարդուն այս պիղծ գործը », և այլն, ևն:

Այս մեծապատիւ, ազգասէր, անաչառ և անշահամոլ խմբագրապետին կողմանէ վա՞ր ու փնջանք բառերու համար մեղի դէմ բացուած դատին վիճակն ալ յայտնի է . . . :

Մասիսի վրայ այսչափ իսկ խօսել զըզուանք կ'պատճառէ մեղ. եթէ անոր ամեն դարձուածոց ու շարժմանց կարեւորութիւն տրուի ու խօսուի, շատ էջեր պէտք են:

Պրուսացիներն գրուած հետեւեալ նամակը՝ ուրախաբար ընկալաւ Գրուած թիւն մը կը նշէ :

... Խմբագիր

Ամսոյս 13 ին տեղւոյս կուսակալ վսեմախոյր Ստիֆէթ փաշա փառաւոր այցելութիւն մը տուաւ Ս. Գեորգեան համադրային վարժարանիս, իր հետն ունենալով դրան երեւելի պաշտօնեայններէն մի քանին :

Վարժարանս հարկ եղած ընդունելութիւնն ցոյց տալու համար ամեն միջոց և պատահութիւն ի գործ դնել փութացաւ օր մը յառաջ. Գեր. Տ. Բարթոլոմէ մէտ Սրբազան հայրն մեր՝ իրեն գործակից ունենալով դիւանի խորհրդոյ անդամ մեծապատիւ Էֆէնտինեան, պարտաւարտաճ պատուասիրութիւնն ընելու նկատմամբ յարմար դատեց գեղեցիկ և վայելուչ ձեւով դմբելարդ մը զարդարել դափնեայ տերեւներով և դունակ դունակ ծաղկամբք, ճակատը « Եաշաւըն վալի վիլայէթ », մէջ տեղը գեղեցիկ աթու մը բազմեցուցած՝ ուր պիտի հիւրընկալուէր Նորին վսեմութիւնը :

Ս. Գեորգեան Սանունը բարեձեւ կարգաւորութեամբ շարուած և ի ձեռին ձիւթենոց բարունակ ճիւղեր ունելով, ասոր մէջ երաժշտական երգեցիկ խումբը բոլորածեւ կայնած՝ ողջունեցին զԷֆէնտինեան վսեմախոյր կուսակալին. հոն ամեն սիրտ առհասարակ ուրախութեամբ լցուած էին, ցնծալին բարեմաղթութիւններ կ'կարդային լաւեայն մեր վեհափառ կայսեր կենաց :

Այս միջոցին քանի մը ճառեր կարդացուեցան հանդերձ ազգային երգերու դաշնակութեամբ. առաջինը Պ. Օննիկ վարժապետեան կարդաց աշակերտաց կողմանէ, որուն իմաստն էր թէ՛ ուսմանըն ուրքան անհրաժեշտ պիտանուութիւն և կարեւորութիւն ունի հայուն այժմեան վիճակին, և թէ՛ ուրքան ջանադիր են նորա բողոքները իրենց սրտից վրայ տնկելու. երկրորդը վարժարանիս Ս. Հայկաբան վրամ պատուելին կարդալու պատիւն ունեցաւ, բոլոր հայ դասաւորաց կողմանէ խորին շնորհակալութիւն յայտնելով, միանգամայն ցոյցներով թէ իրենք խղճի մտօք կ'աշխատին այն փափակ և մեծ պաշտօնի կատարման մէջ պահուած անձնութեան և եռանդեան վրայ : Յետ սրոյ բարեհաճեցաւ Գեր. Ս. Հայրն հոն դառնալով ժողովրդեան իբրեւ թարգման կամ բերան հանդիսանալով՝ նոցա սրտանուէր դոհունակութեանց և համակրութեանց ցոյցները անկեղծութեամբ սրտի հրապարակել : Վսեմ կուսակալն դոհունակութեամբ լի ընդունած ըլլալը հակիրճ բառերով բացատրեց, և իր կարճ ատենաբանութեամբը յայտնեց թէ հայը փոյթ կ'տանի ամենայն անձնութեամբ ուսման և լուսաւորութեան տարածմանը, 'և թէ Օսմանեան կայսրութիւնը բարեփոխարար ամէն միջոց և նպաստ նորա յառաջդիմութեան համար զոհելու պատրաստ դառնալով և և պիտի գտնուի :

Ատենաբանութիւնը աւարտելէ ետքը մեծ հանդիսի մեկնեցաւ անկէ. ձիաւոր զօրաց բազմութիւն մը առջեւէն կերթար, և վարժարանիս երգեցիկ խումբը

իր շուրջը բոլորուած զայն դէպ ի ապարանքը և ճանապարհ դնել փութացին :

... Էֆէնտին, կ'ընդերմ որ յօդուածըս ձեւ մերձակայ թիւերէն մէկուն մէջ հիւրընկալել բարեհաճիք ի պարծանս մեր յառաջդիմանէր գաւառացի ազգայնոց :

16 նոյ. 1873

Ի Պրուսա

Մնամ ձերդ բարեւ

յակամ

Հայրն

Բ. Դրան լրագրական դիւանէն զրկուած է հետեւեալն, որ մեր օրացուցին տպագրութեան կ'վերաբերի :

ԻՄԱՆԸ ԲԷՍՄԻ

Երմէնիճէ բուզնամէ Էօթէտէն պէրու հէր իսթէյէն թարափընտան թէրթիւ ու նէշր ի տիւմէքտէ պուլընտըը հալտէ, Տ. Երեմիա նամ փափաղ պիր վաղըթտան պէրու թաղ ու նէշր ինի թահթը ինհիտարէ աղողընտան, շուսուրէթ քէնտիլէրինճէ մուճիկ մաղողըրլլէթ օլմալը ըլլա միւստիլէթ վաղաանըն մէնի, միւլէթի մէրդուլմէտէն պաղը մաթպաա սահիլլէթ թարափընտան պա աղողհալիսթ իտաղըընտան մէպնի, քէյթիլլէթ Շուրայի Տէվլէթտէ լէտէլ միւթաղտա, զիբը օլունտան թաղվիմ մուգատտէմա պաամաճի Արամ նամ քիմէսնէ ճանիպիլտէն տէօրթ պէլ սէնէ թաղ ի տիւմիլ օլմաղտան նալի, թարափէյնին պաա սըղը թաղվիմէր ճէլլ իլէ թէտաղի օլմաղտա, մէրգուլմ Արամըն թաղ իթիլի թաղվիմ տէ պաղը իրաթի վար իսէ տէ, Էստը մէրգուլմ փափաղըն թէրթիլ իլլէտիլի թաղվիմ օլմաղընտան, վէ Էէտինտէ մէֆուլ մէճիլի մէարիլին ֆի 15 մուհարրէմ սէնէ 79 թարիլիս լի պիր զըթա իսթիլաղնամէս չըղտըղընտան, պուրը Արամըն թաղ իթմէլէ հաղը օլմաղտաճաղը տիլալըմալ իլէ, մէրգուլմ պունտան սէօրէ Էէտինտէ Էստը մէրգուլմ փափաղընտան պաթիլլէթտէյէն թէտիլմ իտաղ մէղապիլլիտէ քէնտուսին վէրլմէսի մուգատտէմա դարար վէրլիլլ օլան իւլ պլն զրուլը պաթիլլիլտանտէն ալմաղ վէ թաղվիմ թաղընա թաղէլ օլանլէր պու աղլէտէն հիսսէսինէ իտաղէթ իսթիլ իֆա վէ թէտիլլէ իթմէքսիլին էրմէնիճէ սաղամէ թաղ ու նէշրինէ մէղուն օլմաղա, վէ միւստըն պլն սէքիլ էրիլ էթմիլ սէնէսինտէն պէրու սաղամէ թաղ իթիլիլ պէհանէսի իլէ մէրգուլմ փափաղըն թիւսարէթ իսթիլիլտէն մէճիլիլտէն ալմաղ օլմաղը գարար ու զիլյան տալմաղնա մուգապիլ էրլմըղ կէլէճէք պլն սէքիլ էրիլ էթմիլ տէօրթ սէնէսինին տաղնամէսի միւնհարրէն քէնտուսի թարափընտան թաղ ու նէշր իտիլալ, սայրիլլէրի ճանիպիլտէն թաղընա զըլամ օլունտը ի սէ տէր հալ մէնը նէշր իլէ պու պապտէ դուհուրա կէլէճէք դարար ու զիլյան թաղիլլէրինէ թաղմին իթիլիլլմէք շէրայէթի պլթթէնտալ մաղամը մաղայի սատարէթ իւղմաղտէն Մէարիլիլ նէղարէթը ճէլիլլէսին վիրուտ օլան թէղքէրէի սամիլլէտէ էմր ու իշար պուլըլմըլ օլմաղլէ քէյթիլլէթին իլանընա իլթիտար զըընտը :

ՀՐԱՒԻՐ

ԱՌ ԱՆԴԱՄՍ ՎԱՐԺ. ԺՈՂՈՎՈՑ

Մեծապատիւ Էֆէնտինք :

Ազգային վարժապետական ժողովոյ ԺԲ. նիստը պիտի դուստրի յառաջիկայ կիրակիէ օր դեկտ. 2 ի Ս. Լուսաւորիլ Եկեղեցին Դաշաթիոյ :

Ատեան պիտի բացուի ճիշդ ժամ 6 ին։ Ուստի կը հրաւիրեմք զՁեզ դալ և Ձեր պաշտօնը կատարել ազգասիրաբար :

27 նոյ. 1873

Մնամք յարգանք

Խորհ. Դաշաթիոյ Ի Դիմաց Վարժ. Ժող.

Ատենապետ

Ս. Մէսիլլէ

ԿԱՐԴ. ԽՆԴՐՈՑ

1. Շարունակութիւն և վերջ ընդ. վի-

ճարանութեան նախակրթարանի գրար. և ալիս. լեղուն վրայ :

2. Ընթերցում և վաւերացում Ատենական կանոնագրի :

... Էֆէնտին

Վարժարանիս աշակերտաց մտաւոր զարգացման նպաստելու գեղեցիկ նպատակաւ հետեւեալ նուէրներն եղած են :

Համարձում էֆ. Մաղպուլեան, մէկ օրինակ Օրագիր, Արթաքի էֆ. Շահինեան, մէկ օրինակ Մեղու, Կարապետ էֆ. Աղարթմաճեան մէկ օրինակ Փող, Մինաս էֆ. Դաւամաճեան, մէկ օրինակ Փունջ :

Հոգաւարձութիւնս վերոյիշեալ էֆէնտիներուն իւր խորին շնորհակալութիւնն հրապարակաւ յայտնելէ վերջը կը փութայ իւր երախտագիտութիւնն նաեւ յայտնել նոցա այն բոլոր բարերարութեանց և փութալմանութեան համար որ ունին վարժարանիս պաշտպան դպրոցատէր ընկերութեան համար :

29 նոյ. 1873

Ի դիմաց հոգաւար.

Երաւ. Ս. Աստուած. Երաւի երկ. Վար.

Տնօրէն

Ռաֆայէ Աստուած

Վաղը դեկտ. 2 Դաշաթիոյ կիրակնօրեայ վարժարանը պիտի դասախօսէ մեծապատիւ Տօթէօր Գրիգոր Էֆէնտին ճէռահեան ժամը ճիշդ 6 1/2 ին կրից և քնոյ, ասոնց մարդուս հետ ունեցած յարաբերութեանց և առողջութեան մասին ըրած ազդեցութեան վրայ :

ԿԱՐՄԻՈՒԿ (ԳԵՂԱՆԵՐԸ)

Սոյն հիւանդութեան ենթակայացեալ ամենայն ոք պարտի անմիջապէս դատուիլ և հեռանալ առողջներու ընկերութենէն. և եթէ պարագաները չեն ներեր դառնալով տանը մէջ այսպէս ընել, խոհեմութիւնը կ'ապահանջէ որ հիւանդանոց տարուի : Հիւանդին յատկացեալ սենեակէն կարելի եղածին չափ կահ կարասեաց վերաբերեալ ամեն աւելորդ բաներ դուրս հանելու է՝ որոց նոյն տեղւոյ փոշին կրնայ փակիլ և օդը ներգործել : Սենեակին օդը յաճախ մաքրել պէտք է կարելի միջոցներով : Հիւանդը դարմանողներն կամ անոր պահպանութիւն ընողները աղէկ է եթէ արդէն նոյն հիւանդութեան ենթակայ եղած ըլլան : Հիւանդին յատկացեալ սենեակին և ուրիշ սենեակներու մէջ տեղ հարկ չեղած հաղորդակցութիւնք պէտք չէ որ ըլլան : Սենեակին և հիւանդ անձին մարմնոյն մաքրութեանը ամենայն զգուշաւորութեամբ հոգ տարուելու է : Զօրաւոր և օդին ապականութիւնը արդիւրջ հեղուկներ գործածել պէտք է սենեակին մէջ, քանի հիւանդին զանազան պարագաներէն ապականարար դարչահոտութիւնք յաճախ կը պատճառին : Հիւանդին դործածած թաշիլիւնները, անձեռնոցները, և ինչ չուա չուտ փոխել և անմիջապէս եռացեալ ջրոյ մէջ լուալու է. անկողինը և անոր վերաբերեալ ուրիշ բաները որ այսպէս չեն կրնար լուացուիլ, պէտք է փոփոխակի դործածել զանաւոր օդի և արեւի մէջ կախելէն և խոնաւութիւնն արդիւրջն ետքը : Երբոր հիւանդը անգամ մը կ'առողջանայ, երբ. կամ չորս օր

առաջ ածառով և տաք ջրով զգուշաւոր կերպիւ որբել և մաքրել պէտք է մարմնոյն մակերեսովը . առով հիւանդութեան ձգելու նշաններն ու հետքերը կարգիւրդին բոլորովին . բայց մեծ զգուշութիւն պէտք է պաշտ չառնելու համար : Այս խնամատարութիւնը կատարելէն և մաքուր հանդերձներ հագցնելէն ետքը հիւանդը ընկերութեան կրնայ խառնուիլ . սակայն այս ըրալէն առաջ նոյն հիւանդութեան ընդունակ եղողներու համար շատ վտանգ կայ անոր ներկայութեան : Այս զգուշութիւնը մասնաւորապէս դպրոցներու համար շատ կարեւոր համարուելու է , քանզի արդարեւ շատ ընդունակութիւն ունին այս հիւանդութեան :

Հիւանդին եղած տանը և ուրիշ տուներու մէջ պէտք չեղած հաղորդակցութիւնը կամ երթեւեկութիւնը պէտք չէ որ ըլլան . մասնաւորապէս հիւանդ եղած տան տղայքը պէտք չէ որ դպրոց երթան կամ ուրիշ տղայոց ժողովներու մէջ մասնին : Երբոր հիւանդը կը մեռնի , կարելի եղածին չափ շուտ կատարելու է նորա թաղման արարողութիւնը , և միջոց ժամանակին մէջ բնաւ առողջ մարդոց մէջ պահելու չէ : Երբոր կարմուռի հիւանդութիւնը կը վերջանայ տան մը մէջ , հիւանդին սենեակը կատարեալ կերպով մաքրել պէտք է անոր մէջ բնակելէն առաջ :

Դ.

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Ռուսական անդղիական ու հելլենական դեսպանատանց գլխաւոր թարգմանները Ֆէնէր յունաց պատրիարքարանը գալիս , ի շնորհաւորութիւն նորընտիր Պատրիարքին :

— Թերմըշլարի օսմանեան հիւպատոս Մուրատ էֆէնտի վենետիկի ընդհանուր հիւպատոս կարգեցաւ :

— Այս օրերս մայրաքաղաքիս մէջ ծաղիկ և կոկորդի , հիւանդութիւնք աւերցած ըլլալով , բժիշկը կպատուիրեն ծնողաց՝ իրենց որդիքն պահպանել ցուրտէ ու ֆուսակար ուտելիքէ :

— Աղեկասնդղիոյ մէջ հետեւեալ տարօրինակ գողութեան դէպքը տեղի ունեցեր է : — Բօտման անուն ոսկերիչ մը ցերեկ մը ճաշարանէն դարձած ատենը , խանութը բոլոր դռհարեղէներէն դատարկացած դուր է , որոց արժէքը 30 հազար լիւրայի չափ է եղեր : Քննութիւն ըլլալով , իմացուեր է թէ քանի մը հոգի սակերչին խանութէն 15 մեթր անդին փոքրիկ խանութ մը փարձեր , ցերեկները ու գիշերը ըմպելիք կծախեն , ու գիշերները խանութին տակը փորելով հողը ուրիշ տեղ փոխադրեր , և գետնին տակէն մինչեւ ոսկերչին խանութը ճամբայ բանալով , ցերեկ ժամանակ ոսկերչին բացակայ դառնաւ ատենը ամեն բան վերացեր դուրեր են : Դրոշմը դեռ չեն գտնուեր հակառակ ամեն ջանից ու խուզարկութեանց , և կըսուի թէ տեղոյն ոստիկանութեան վրայ կճանրանայ պատասխանատուութիւնը :

— Յար տը Պոսֆոր լրագիրն կպատմէ

հետեւեալ դէպքը : — Անցեալ շաբաթ օրը հովիւ մը սպանդարանը երթալու համար խոսողիւղէն անցած ատենը , հրէայ մը որ շաբաթ ըլլալուն պատճառաւ չէ կըցեր կրակ վառել տանը մէջ , խընդրեր է հովուէն՝ իւր տունը մտնել և վառարանը կրակ դնել . հովիւը չէ կատարել խնդիրը . ասոր վրայ հրէայն բարկանալով այնպիսի հարուած մ'իջեցուցեր , և վերադարձեր է դանի , որուն չկրնալով գլխմնալ հովիւն՝ հետեւեալ օրը մեռեր է : Հրէայն իսկոյն փախեր է , բայց դարձեալ մի եւ նոյն օրը բռնուեր է ուսական շողենաւուն մէջ , ուր մտեր է Օտէսա երթալու համար :

— Մայրաքաղաքս գտնուող Սթորք անուն անդղիացի երկրաչափի մը կինը անցեալ երեքշաբթի երեկոյ ամուսնոյն կողմանէ դիր մ'առեր է , որով կճանուցանէ եղբը թէ որոշած է սպաննել ինքզինքը , և թէ մարմինը Ֆէրի գիւղի գերեզմանատան մէջ պիտի դնուի : Այս գրոյց վրայ , կինը յիշեալ գերեզմանատանը վաղելով՝ արդարեւ հոն դուր է ամուսնոյն դիակն , քովն ատրճանակ մը կեցած : Թէեւ ստուգուած չէ այս անձնասպանութեան պատճառը , բայց կը պատմուի թէ Սթորք իւր գանձած հարստութիւնը մօտեցս կորուսած ըլլալով յանձն առեր է մեռանել , և որք ու այրի թողուլ իւր կինն ու հինգ որդիքը :

Պարսկաստանի մէջ երկաթուղեաց և ուրիշ հասարակայնի շինութեանց յանձնառու եղող անձն , Պ . Բուլթեր , իւր պայմաններուն հակառակ վարուած ըլլալով՝ պարսկական կառավարութիւնը բողոքեր , և ծանուցեր է թէ տուած արտօնութիւնը պիտի ջնջէ :

— Ներկայ տարւոյս սկիզբէն մինչեւ յունիսի վերջը եւրոպայէն Սմերիկա դաղթեր են 460 հազար հոգի , որոց 185 հազարը իգական սեռէ են :

— Պէրլինի պանքայէն ալ դողութիւն մ'եղեր է : Գանձապահներէն մէկն՝ — որ քսան տարիէ հետէ այս պաշտօնը կվարէ , և վերադարձին սէրն ու վստահութիւնը յինքն գրաւելով ընտանեօքն պանքային մէջ կրնակի եղեր , — թալէրով լեցուն տոպրակները կպարպէ և պղինձով կըցունէ եղեր : Այսպէս շատ ստակ դողցեր է :

— Գաղղիոյ մէջ մէկ կողմանէ դժուարութիւնք աւերցած ատեն , միւս կողմանէ ժողովուրդն զբօսանաց ու զուարճութեան ետեւէ կըլլայ . կըսուի թէ փարիզի թատրոններուն մէջ այս տարի տեսնուած բաղմութեան նմանը տեսնուած չէ :

Չարմանօք կըսուի , թէ Մատրիտի մէջ ալ հասարակութիւնը գունդագունդ կը դիմէ թատրոնները , մինչդեռ Սպանիա վեր ի վայր եղած է , և կառավարութիւնը ծանր ճգնաց մէջ կգտնուի :

— Վիեննայի մէջ 18 պանքա և ընկերութիւնք , վերջին դրամական տաղնապին պատճառաւ , առաջիկայ յունիսը ամսոյ տօկոնները չպիտի կրնան վճարել , և այս պատճառաւ 1 միլիոն 830 հազար լիւրայի փաս բաժանորդաց վրայ ձգած պիտի ըլլան :

— Գերմանիոյ կառավարութիւնը երեսփոխանաց ամսական չվճարէր : Անցեալ տարի խումբ մը երեսփոխանք իրենց նիւթական անբաւականութիւնն յայտնելով թոշակ պահանջեցին , բայց խորհրդարանը թոշակի հաճութիւն չտալով՝ միայն որոշեց որ երթեւեկութեան համար երկաթուղեոյ վարձ չվճարեն : Այս տարի այս կարգի երեսփոխանք դարձեալ յիշեալ պահանջունք ըրեր են , աւելցունելով թէ առաջիկայ տարւոյն մէջ չպիտի կրնան շարունակել իրենց պաշտօնը , եթէ թոշակի որոշում չըլլայ : Բայց խորհրդարանը մերժեր է դարձեալ : Հետեւաբար , այսուհետեւ Գերմանիոյ երեսփոխանաց ժողովը միայն ազնուականներէ ու հարուստներէ պիտի բաղկանայ , և կառավարութիւնն անոնց ձեռքը պիտի մնայ . բայց չկարծուիր որ ժողովուրդն առանց բողոքոյ կենայ :

— Գերմանիոյ մէջ արքեպիսկոպոս մը զեպիսկոպոս մը հակառակ կառավարական օրինաց բանադրած ըլլալուն պատճառաւ՝ 600 թալէր տուգանքի դատաւարուեր է : և այս տուգանքը ինքնին չվճարելուն համար՝ ոստիկանութեան կողմանէ պաշտօնակալք տունը դացեր , և յիշեալ գումարն բռնութեամբ առեր են՝ տանը կարասիներէն մաս մը ածուրդով վաճառելով , առանց երբէք կարեւորութիւն տալու ժողովրդեան կողմանէ կառավարութեան դէմ եղած անարդական ցոյցերուն :

Դարձեալ յիշեալ արքեպիսկոպոսն 3400 թալէր տուգանքի և երկամսայ բանտարկութեան դատաւարուեր է , օր մ'ետքը քանի մը քահանայ հակառակ օրինաց ձեռնադրելուն համար :

— Գերմանիոյ կառավարութեան խընդրագիր տրուեր է , որ պապական եկեղեցւոյ դէմ ունեցած ներկայ ընդդիմադիր ընթացքը փոխէ , բայց այս խնդիրն խորհրդարանէն բոլորովին մերժուեր է :

— Գաղղիոյ Պազէն մարաշխտը դատող պատերազմական ատենը վճուեր է , որ Պազէն բոլոր աստիճաններէն զրկուի և մահուամբ պատժուի , իւր պարտաւորութեանց ու պատուոյն հակառակ վարուելով՝ Մէյնու բանակը թշնամոյն յանձնելուն համար :

Վերջապէս այս է՝ հայրենեաց մատնիչ ու դաւաճան անձանց բաժինն ու պսակը : Թո՛ղ օրինակ ու խրատ առնուն պաշտօնի վրայ դառնողները , և զգուշանան : Անհնար է որ վստահութիւնն մինչեւ ցվախճան ծածուկ մնայ :

Կըսուի , թէ դատաստանի պիտի ենթարկուին նաեւ Պ . Կամպէթթա և Թրօշու զօրապետը՝ որ վերջին պատերազմին ատեն Գաղղիոյ կառավարութեան գլուխը կգտնուէին :

Վերջին հեռագրէ մը կիմացուի , թէ զՊազէն դատող ատենին նախագահը խնդրեր է Մաք-Մահոնէն ներսւ մ'ընթահիլ Պազէնի , և թէ կյուսացուի որ այս խնդիրը պիտի ընդունուի :

— Հոլանտայի կառավարութիւնը վերջապէս չկրնալով իրաւախոհ ըլլալ Ալինի հետ , մեծ պատրաստութեամբ Ալինի վրայ պատերազմի ելած է :

Աւստրիական դեռսպանը վաղը օգոստոսի մի օր Սուլթանին պիտի ներկայանայ, և ի դիմաց կայսեր Աւստրիոյ՝ չնորհակալութիւն պիտի մատուցանէ Նորին վեհափառութեան, կայսեր գահակալութեան տարեգարծը հեռագրով չնորհաւորելուն համար:

— Յունաց նորընտիր Պատրիարքն՝ սոյսոր պիտի ներկայանայ օգոստոսի մի օր Սուլթանին, և ի. Դուռը մեծ Եպարքոսին, արտաքին գործոց պաշտօնէին և Ծուրայի-Տէվլէթի փոխ-նախագահին հետք պիտի տեսնուի:

— Մայրաքաղաքիս ռուսական դեսպանն հինգշաբթի երեկոյ խնճոյք տուաւ նախարարաց ու դեսպանաց:

— Կայսերական կառավարութիւնը 99 տարուան արտօնութիւն տուեր է Պալեան վսեմափայլ Սարգիս պէյի, Մէրսի-նէն Թարսուս և անկէջ Ատանա երկաթուղի շինելու համար:

— Գերմանիոյ հռչակաւոր գործարանապետներէն Պ. Գրուպ իւր հնարած թնդանօթին տեսակէն հատ մը, խիստ մեծ, կայսերական թնդանօթարանին ընծայեր է:

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

Ազգային երեւելի ընտանիքներէն մէջ կը բաւական ուսեալ վարժուհւոյ մը պէտք ունենալով մեզ յանձնած է հրաւիրել պատրաստութիւն ունեցողը:

Երգչկայի Մանուսա ըստած ապրանքը, որ Էհրամէեան եղբարց գործարանէն ելած, ամեն տեղի ապրանքէն գերազանց է, գոյները երբէք չեն նետեր, և դիմանալու մասին ալ պատմային մէջ 1000 էն աւելի խեղճ և աղքատիկ ընտանիքներ կապրին, և երկրին վաճառականութեան ալ քիչ շատ օգուտ կուտայ, և մանաւանդ թէ բոլոր պատմային գործածելիք տեղերն ալ կգործածուի, թէ գիշերանոց, և թէ ընտանեաց վերաբերեալ որ և է հազուադէպ մարտութիւն ունենալով, ունի նաև ամբան և ձմրան համար յարմար տեսակներ, — այս անգամ Էհրամէեանց եղբարց Գեորգ աղա ի Պոլիս Ուղուն չարը Գիւլիս խանին դիմացը 343 թիւ խանութը դնելով, քիչ շահով և միանգամայն յարմար գներով կծախէ: Ուստի փախաբեղի է որ, ամեն ազգայինը փութան այս ապրանքէն տունը, որպէս զի ասանկով թէ՛ իրենք խել մը անձուռնի ապրանքներու յաճախ ստակ տալէ կը դադրին, և թէ՛ հազարաւոր ընտանեաց ալ խղճալի կայութիւնը բարեբաժ կըլլան:

ՃԱՇՈՑ-ԳԻՐՔ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

ՏՊԵԱԼ

Ի ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՍՐԲՈՅ ԿԱԹՈՒՂԻԿԷ ԷԶՄԻԱՇԻՆԻ 1872—ՌՅԻԱ

Կարի զգուշութեամբ ըստ հնագոյն ընտիր ընտիր Աստուածաշունչ և ճշշոյց ձեռագրաց սրբագրուած է, ոմանց հանդիսաւոր տօնակատարութեանց և արարողութեանց համար ևս կարեւոր խրատներ և հրահանգներ յաւելցուցնելով, որք անտարակոյս Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցւոյ պաշտօնէից մեծ գիւրութիւն պիտի ընծայեն, և նոյա սրտից դոհունալութիւնքը պիտի գրաւեն:

Ճշշոյցի մէջ եղած ձառերն ևս ձեռագիր հին և ընտիր ձառնորաց համաձայն սրբագրուած են:

Տպագրութիւնը նոր և միջակ դեղեցիկ տառերով և խիստ մաքուր է:

Առաջին տեսակին գինն է՝ Օմանեան եօթն ոսկի, իսկ երկրորդինը՝ չորս:

Սոյա տարբերութիւնք գրեց և թղթից վերայ է:

Կլանձառուին Կ. Պոլիս Մերձան չարը թիւ 29, Պաշտասար աղա Սրապեանի գրատունը:

ՅԱՆՈՍԻ

ՅԱՂԱՅՍ ՊԱՊԻՆ ԵՒ ԺՈՂՈՎՈՑ ՆՈՐԱ

ԵՒ ՅԱՒԵԼՈՒԱՄ

Ի ՏԳՐԱԲԷ ՄԵՔԻ ԿԱՒԱԿԷ ԼԵՔԱՅԷ

Ի ՎԱՊԱՐՇԱՊԱՏ 1871

Գեր. Այվաղեան Գարբէլ սրբազան արքեպիսկոպոսին Թարգմանութեամբ Ս. Էջմիածնի սուրբանէն իւրոյ ընծայեալ այս պատուական գիրքն ամեն բանասիրաց խորին ուշադրութեանն արժանի է:

Հաւանականաբար գերմանացի հմուտ աստուածաբանի մը գրէն ելած ստեղծական անուամբ գրեթէ քրիստոնէական հաւատոյ ամէն մասանց զեղծմանց վրայ իմաստութեամբ կը խօսի, և մասնաւորապէս պապական եկեղեցւոյն հետզհետէ ընդունած սխալ վարդապետութիւնները մէկիկ մէկիկ կը նշանակէ: Յանուր վերջին պապական ժողովէն յառաջ գրուած՝ սակայն ժողովոյն ընդունելիք հերետիկոսական վարդապետութիւնը ժամանակին նշաններէն գուշակելով կը խոյտառակէ, եկեղեցական իրաց և անցից խորին հատուկիւն, առողջ և անաչառ դիտողութիւն կերեւի այս գրքին մէջ:

Իսկ Հայր Կէթէի առ Պիոս Թ. Վատիկանեան ժողովոյն և իւր կոնգալին դէմ գրած հռչակաւոր թղթոյն Թարգմանութիւնը սոյն գրքին յաւելուածն է. կարժէ որ ամեն մարդ կարգայ: Թարգմանութեան գեղեցիկութիւնը գիրքին արժէքը աւելցուցած է:

Գինն է ամենայն տեղ 36 դուրուշ:

Նաեւ՝ Ս. Էջմիածնի մամլէն ելած են հետեւեալ կարեւոր հրատարակութիւնք:

ՁԱՅՆ ԲԱԶՄԱՅ. Գին 19 ղշ.

ԱԶԳԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ, Միևս վարդապետի Համբեցոյ, Գին 10 ղշ:

ԲՆԵԻՍՄԻՆ ԶԳԱՆՈՒԹԻՒՆ ԿԵԱՆՔԸ. Գործ Յէրզիմանդ Եմիլի: Թարգմանութիւն ի գերմաներէնէ՝ Փ. Վարդանեան: Գին 7 ղշ:

ՍԻՄԵՈՆ վարդապետի Ապարանցոյ սակա պահպանութեանց զարմի և մամիկոնեանցն սեռի. Գին 10 ղշ.

ՈՒԽՏԱՆԵՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ. Հատուած առաջին. Պատմութիւն Հայոց Գին 23 ղշ.

ԱՐԲԱՆԱՄ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԿՐԵՏԱՅԻՈՅ. պատմագրութիւն անցիցն իւրոց և Նատր Եան հին Պարսից: Գին 20 ղշ.

ՁԱՐԱՐԻԱ ՍԱՐԿԱՒԱԳԻ Պատմագրութիւն: Գին 37 ղշ:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԽՈՆԻԳ անցիցը Սեւանայ վանոց: Գին 12 ղշ.

ՐԵԶՊԵՐԻ ԼԻՍԱՆԸ ԹԻԻՐՔԻ

(ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԹՈՒՐԲԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ)

ՔԵԹԱՊԸ ՓԱՍԸ

(ԳԻՐՔ Թ.)

ԴԱՎԱՅԻՏԻ ԱՐԷՊԻՅԷ

(ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱԲԵՐԷՆ)

Կրթութեան Տաճ. Էջմէ անուն դասագրքը ըստ յառաջաբանութեանը մէջ խոստացած ահա կատարելի՝ նոր ու գիւրուսոյց եղանակաւ և ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԹՈՒՐԲԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ անուամբ տասն երկու հատոր դասագիրքեր հեղինակելով: Բանաւոր առիթներ ստիպեցին զիս ի սկզբան սոյն իններորդը (բառագիտութիւն աւրարէն) և ապա հետզհետէ միւսները ապագրել տալու: Կգանուի կամուրջին գլխի պարագան և ամէն Հայ գրաւոր՝ ճառաց քով ի գին (10) տասն դահեկանի:

Վրան ձեռագիր ստորագրութիւն չի կրող օրինակը նենգեալ է:

Պ. Գալսեփան

ԳՈՒՄԱՆՏԱՐԻԱ

Կիւլլոսի այս աղնիւ և անդարար դիւնին որ մարմին ու արիւն զօրացնելու և ստամոքսի ու թոքերու համար շատ անգամ փորձուած և մեծ օգուտներ տեսնուած է: 3 էն մինչեւ 20 տարեկան և Անդրիանուպոլսոյ աղնիւ և մարմնը 2 էն մինչեւ 40 տարեկան գինինը, և ուրիշ քանի մը տեսակ զուտ և մաքուր գինիներ, և պատուական օղիներ են, որ ամեն առնող շատ գոհ պիտի ըլլայ, զմեծ շնչէներով կը ծախուի չափաւոր գիններով Կ. Պոլիս Թահմիլ փողոց թիւ 9 մաղաղան: ՕՐ սոյն մարդայով չը դմուածներն երաշխաւորեալ չեն:

PILULES HOLLOWAY

ԴԵՂԱՀԱՏԻ ՀՈՂՈՒԹԻՒՆ

Լեարդի, ստամոքսի, և աղիքներու ամեն տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտիր է սոյն դեղահատը, նաև զղային տկարութեան, ուժաթափութեան և տիրութեան համար. կը ընջէ և անհետ կընէ ամեն տեսակ անշարժութիւններ, հետքերը: Սրտի և երիկամանց վրայ օգտակար ազդեցութիւն մ'ունի. արիւնը մաքրելով նոցա խանգարեալ վիճակը կը կանոնաւորէ, և գրգռելով կենսական գործարանները կը զօրացնէ: Իւր դեղական մեծ ազդեցութեամբ սրտախառնութիւն, կուծութիւն, մաղձային հիւանդութիւններ, որովայնի մէջ լեցուած կազեր, գլխի ցաւեր կը վանէ. մարսողութիւնը կը շարժուի, և մարմինը մաքրուելով բոլոր այն աղտոտութիւններէ՝ որ շատ անգամ դանաղան հիւանդութեանց սկզբնապատճառ կըլլան, առողջ, ուժեղ, և բնական դերքը կը գնան:

ONGUENT HOLLOWAY

ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈՂՈՒԹԻՒՆ

Մորթային հիւանդութիւնք և վերք բուժելու մասին ունեցած պաշտամական յատկութեանցը չհաւատարմոր ընտրելով դեղ մը. հին կամ նոր թունաւոր վերքեր, ուռեցք, քաղցկեղ (շիրիփէնչէ), արուից և ստեանց վերքեր կամ բոլորովին կանցնին և կամ կուտան. օգտակար է նաև հարբուխի, հազի, սրտի բարախման, մանաւանդ օղայաւ (կէշ) ըստած հիւանդութեան: Իւր կազգուրիչ և զօրաւոր ազդեցութեամբ խոյլ (սրբանա) հիւանդութեան ապականիչ զօրութիւնը ինչ աստիճան որ ըլլայ՝ կը դիմադրուէ:

Այս դեղերուն գործածութեան եղանակը նշանակուած է իւրաքանչիւր տուփի վրայ, որ կը գտնուի ամեն դեղաւաճառներու քով:

Աւելի առնել ուղղող կը հրաւիրուի առ հեղինակն տաքթոր Հոլլուէ ի Լոնտոն Որքսփորա փողոց թիւ 533:

ՊԱՅՄԱՆՔ ՓՈՒՆԶԻ

- 1.— Փոռնը ԶՈՐԵՔԵԱՐԹԻ և ՇԱՐԹ օրերը կը հրատարակուի:
- 2.— Տարեկան բաժանորդագիրն է միայն չորս արծաթ մէճիտ՝ կանխիկ վճարելի թէ՛ մայրաքաղաքիս և իւր արուարձանաց և թէ՛ դաւառաց համար:
- 3.— Վեց և երեք ամսոց համար ալ բաժանորդ կընդունուի:
- 4.— Տեղական ու դաւառական թղթատարութեան ծախքը խմբագրութիւնը պիտի վճարէ:
- 5.— Հատը 40 փարայ է, և կը գտնուի աւանդ չափերով:
- 6.— Մանուցման տողը 40 փարայ է մէկ անգամի համար: Աւելի աժան կըլլայ աւելի անգամներու համար:
- 7.— Խմբագրութեան վերաբերեալ որ և է գիր ուղղելի առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Արճաճեան, Կ. Պոլիս Արճա-Համամ Խալիլ խան միջին յարկ թիւ 49:

ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՏԵՐ

Հ. Ս. ԱՂԱՃԱՃԵԱՆ

ՏՊԱՐՈՒԹԻՒՆ Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻՉՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ. ԵՆԱՄԷԿԱՆ ԿԱՆ ՎԵՐԱՅԱՐԿ ԲԻԷ 12: